

Article Info	REVIEW ARTICLE	DERLEME MAKALESİ	
Title of Article	Evaluation of Changes in Spatial Perception and Behavior of Immigrants in Urban Green Spaces		
Corresponding Author	Başak YURTSEVEN Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, basakyurtseven1@gmail.com		
Received Date	04.08.2021		
Accepted Date	22.10.2021		
DOI Number	https://doi.org/10.35674/kent.978849		
Author / Authors	Başak YURTSEVEN Prof. Dr. Dicle OĞUZ	ORCID: 0000-0001-6074-0906 ORCID: 0000-0002-9631-1406	
How to Cite	YURTSEVEN, B. ve OĞUZ, D. (2021). Kentsel Yeşil Alanlarda Göçmenlerin Mekân Algısı ve Davranış Biçimindeki Değişimlerinin Değerlendirilmesi, Kent Akademisi, Volume, 14, Issue 4, Pages1251-1269		

Kentsel Yeşil Alanlarda Göçmenlerin Mekân Algısı ve Davranış Biçimindeki Değişimlerinin Değerlendirilmesi

Başak YURTSEVEN¹
Dicle OĞUZ²

ABSTRACT:

The emergence of environmental problems with urbanization have increased the importance of urban green spaces. Especially, urban parks are public spaces where socialization occurs, where people from diverse social classes such as culture, race, socioeconomic class come together. Thus they play a significant role in ensuring social cohesion by bringing together people from different nationalities or diverse ethnic cultures. However, as a result of social segregation manifesting itself in public spaces, in particular ethnic groups form their borders in these spaces. The purpose of this study is to determine how the spatial qualities of urban green spaces and identified recreational activities play a role in shaping user behaviors and developing a sense of place, and to examine the effect of the symbolic elements in the design and security situation on the perception of the users by examining the design of urban green spaces and the usage patterns of immigrants from different cultures in different geographies of the world, based on the literature. As a result of the research, it is seen that the differences in the behavioral patterns and spatial perceptions of immigrants in urban parks are directly related to the behavior-perception schemes of individuals before migration. Particularly, it has been specified that recreational activities and spatial qualities are factors that affect behavior patterns. It has been determined that ethnic groups are generally interested in symbolic areas and prefer areas in urban parks where they feel close to their own culture. At this point, it is important to make planning and design decisions that strengthen the relationship of people with space, considering different cultures.

Keywords: Urban parks, urban green spaces, spatial perception, behavioral patterns, cultural differences, immigrants.

¹ PhD Candidate, Ankara University, Faculty of Agriculture, Department of Landscape Architecture, basakyurtseven1@gmail.com

² Prof. Dr., Ankara University, Faculty of Agriculture, Department of Landscape Architecture, oguz@ankara.edu.tr

ÖZ:

Kentleşme ile birlikte çevresel problemlerin ortaya çıkması, kentsel yeşil alanların önemini artırmaktadır. Özellikle, kent parkları toplumsallaşmanın olduğu, kültür, ırk, sosyoekonomik sınıf gibi yönlerden çeşitlenen farklı sosyo-kültürel yapıdaki insanların bir araya geldiği kamusal alanlardır. Bu nedenle farklı uluslardan gelen ya da etnik olarak farklılaşan çeşitli kültürlere sahip insanları bir araya getirerek toplumsal uyumun sağlanmasında önemli bir rol üstlenirler. Diğer yandan, sosyal ayrışmanın kamusal alanlarda kendini göstermesi sonucu, özellikle etnik gruplar bu alanlarda kendi sınırlarını da oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, dünyanın farklı coğrafyalarındaki farklı kültürlere sahip göçmenlerin, kentsel yeşil alanların tasarımı ve yer verilen rekreasyonel etkinliklere bağlı olarak ortaya çıkan kullanım biçimlerini literatüre dayalı olarak inceleyerek; kentsel yeşil alanların mekânsal niteliklerinin ve tanımlanan rekreasyonel etkinliklerinin kullanıcı davranışlarının biçimlenmesinde ve aidiyet duygusunun gelişmesinde nasıl bir rol oynadığını belirlemek, bununla birlikte tasarımda yer verilen sembolik unsurların ve güvenlik durumunun kullanıcıların algısı üzerindeki etkisini irdelemektir. Yapılan araştırma sonucunda, göçmenlerin kent parkları üzerinde gelişen davranış biçimleri ve mekânsal algılarındaki farklılıkların, bireylerin göç etmeden önceki davranış-algı şemaları ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Özellikle, rekreasyonel etkinliklerin ve mekânsal niteliklerin, davranışları biçimlendiren unsurlar olduğu belirlenmiştir. Etnik grupların genellikle sembolik alanlara ilgi duydukları ve kent parklarında kendi kültürlerine yakın hissettikleri alanları tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu noktada, farklı kültürlerin göz önünde bulundurularak, insanların mekân ile ilişkisini güçlendiren planlama ve tasarım kararlarının alınması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kent parkları, kentsel yeşil alanlar, mekânsal algı, davranış biçimleri, kültürel farklılıklar, göçmenler.

“Kentsel Yeşil Alanlarda Göçmenlerin Mekân Algısı ve Davranış Biçimlerindeki Değişimlerinin Değerlendirilmesi”

GİRİŞ:

Kamusal alanlar, farklı sınıflara, kökenlere ve kültürlere sahip insanların bir araya gelerek toplu bir sembolik çerçeve içerisinde iletişim sağladıkları, ortak deneyimler yaşadıkları, buna bağlı olarak toplumsal bütünlüğün yaratıldığı alanlardır (Madanipour, 2007). Bir başka ifadeyle, Weber'e (2000) göre, kamusal alan; farklı etnik gruptan insanların buluşma yeri olarak düşünülmektedir. Weber (2000) için, bu alanlar karşılıklı ilişkilerin yaşandığı ve müzakerelerin yapıldığı mekânlardır. Toplum meydana getiren farklı kullanıcıların uyum içinde bir arada yaşayabilmesi için, çeşitli kültürlerin eşit koşullarda bir araya gelmesi gerekmektedir. Bu ilişkinin en iyi kurulduğu ve kamusal alanların önemli bir parçasını oluşturan kentsel açık yeşil alanlar, farklı kültürel grupları bir araya getirebilmektedir. Kentsel açık yeşil alanlar, kamusal alan içinde hem sosyal hem de fiziksel çevrenin niteliğini oluşturan, kültürel ve rekreasyon amaçlı kullanımları içinde barındıran, insanların doğaya yaklaşmasını sağlayan ve herkesin kullanımına açık olan ortak kullanım alanlarıdır (Page vd., 1994). Bu mekânların, farklı etnik gruptan insanların ihtiyaçlarını nasıl karşıladığı ve bu alanların nasıl tasarlandığı ile yakından ilişkilidir. (Özgüner, 2011).

Low ve ark.'na (2005) göre, zamana bağlı olarak değişen açık yeşil alanlardaki tasarım yöntemleri ve teknikleri, kamusal alanlara erişimi kısıtlamakta, bu da sosyal ayrımcılık veya mekânsal ayrışma gibi sorunlara neden olmaktadır. Kentlerdeki mekânsal ayrışma ve sosyal ayrımcılık, tarihsel olarak eski zamanlara dayanmaktadır, ancak özellikle 21. yüzyılda yaşanan sosyo-mekânsal değişim ve dönüşümler, bu ayrışmanın artmasına neden olmuştur. Sosyo-mekânsal ayrışmayı ortaya çıkaran nedenlerden biri göçtür. Göçün etkisiyle birlikte insanlar kültürünü ve kimliğini yeni çevrelere aktarmakta, zamana bağlı olarak aidiyet problemi de ortaya çıkmaktadır (Logan vd., 2002). Savran ve Sat'a (2019) göre, kente yeni göç eden insanların büyük çoğunluğu bir kümelenme eğilimi içindedirler ve insan hareketliliğine bağlı olarak bu gruplar zaman zaman mekânsal ayrışmaya maruz kalmaktadırlar. Bu bağlamda, kente yeni gelen etnik grupların yeteri kadar tercih imkânına sahip olamaması ve farklı sosyal sermayenin getirmiş olduğu durumlar, bu grupların kent bütününden koparılmasına neden olmaktadır. Bu noktada düşünülmesi gereken, fiziksel yapının yanı sıra, sosyal yapının da benimsenmesi gerektiğidir. Sosyal ayrışma ve kutuplaşmanın olmadığı mekânlar ve politikalar üretmek, hem kentin hem de toplumun daha nitelikli yaşamasına imkân sağlayacaktır (Savran ve Sat, 2019). Jane Jacobs'ın önerdiği gibi, “kendiliğinden çeşitlilik” (Jacobs ve Appleyard, 1987) politikasını benimsemek bu noktada önemlidir. Kentte oluşan farklılıkları ayırmak yerine, verimli bir çeşitlilik yaratarak, yapısal

bir örgütlenme sağlanması olasıdır. A.B.D.’de etnik grupların sürekli olarak arttığı gözlenmektedir (Parrillo, 1994). Kentsel etnik gruplar, kent parkları ve ormanlarında büyük bir kullanıcı kitlesi oluşturmaktadır. Bu park ve ormanlar yalnızca rekreasyonel ve kültürel etkinlikler için farklı fırsatlar sunmaz, aynı zamanda mahalleler arasında alternatif ulaşım rotaları yaratırlar (Chicago Park District, 1989). Bu durum bir yandan, farklı sosyal ilişkiler yaratırken, diğer yandan da flora ve fauna arasında biyolojik çeşitliliği de güçlendirmektedir (Shafer ve Floyd, 1997). Kent ormanlarını ve parklarını en iyi şekilde yönetmek için, rekreasyonel ihtiyaçların anlaşılması ve etnik grupların ihtiyaçlarına da cevap vermesi önemlidir (Shafer ve Floyd, 1997).

Etnik farklılıklar, kentsel alanların sosyal peyzajını da etkilemektedir. Geçmiş araştırmalara göre, etnik grupların genelde açık yeşil alan ve kent parklarındaki tercihlerinin yanı sıra, parklardan beklentilerinin, etkinlik katılımlarının, ihtiyaçlarının, rekreasyon deneyimlerinin, alanları ziyaret etme biçimlerinin ve çevresel davranışlarının değiştiği de gözlenmektedir (Kaplan ve Talbot, 1988). Sasidharan’ın (2004) yapmış olduğu bir çalışmada, İspanyol ve Asya kökenli Amerikalılar kategorize edilerek etnik popülasyonlarının açık hava rekreasyon tercihleri ve kent parkı kullanımları gözden geçirilmiştir. Çalışmaya göre, farklı etnik kökenden insanların rekreasyonel faaliyetlerden yeteri kadar faydalanamadıkları ortaya çıkmıştır (Sasidharan, 2004). Bu yüzden, en azından rekreasyon ihtiyacının etnik gruplar arasında ne şekilde yönlendiğini bilmek ve anlamak önemlidir.

Avustralya kentleri ise, çeşitli yaşam biçimleri ve göçlerden dolayı kültürel ve etnik çeşitlilikte hızlı artışlar yaşamaktadır (Byrne vd., 2013). Avustralya’da kent parkları, birbirinden farklı kültürel çeşitliğe sahip alanlardır ve kamusal alanlar olarak bu alanlar pek çok göçmen tarafından sıklıkla deneyimlenmektedir (Byrne vd., 2013). Aile ve toplumların bir arada bulunmasına olanak tanıyan parklar, insanlar ve yerler arasında derin bağlara olanak tanımaktadır. Bu bakış açısı, son yıllarda göçmenlerin park ziyaretleri ve o yere ait olma arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Parklar yalnızca rekreasyon amaçlı değil, aynı zamanda belirli yerler ile kişisel ilişkiler kurmaya da yardımcı olmaktadır (Yazdani ve Lozanovska, 2014). Yazdani ve Lozanovska’nın (2014) yaptıkları gözlemlere göre, yeni bir yerde yaşayan göçmenlerin geçmişteki anılara yeniden bağlanma ve bahçelerinde kültürel değerlerini ifade ve sembolize ederek uygulamaları kültürel kimliklerini sürdürme isteklerini göstermektedir. Bu noktada kentsel peyzaj, sosyal ilişkilerin yaşandığı ve kişisel deneyimlerin yaratıldığı bir yer olarak ifade edilebilir. Makedonyalılar ve Vietnamlılar gibi göçmen gruplarda peyzaj bir sosyalleşme ve çevreleri ile iletişime geçme alanıdır (Head vd., 2005). Çünkü, etnik toplumlarda öncelik sosyal ilişkiler üzerine kurulur (Thomas ve Wales, 2002). Parklar ve açık yeşil alanlar, rekreasyon ve rahatlama alanı dışında, göçmenler için farklı etnik grupların aile ve arkadaşlarıyla bir araya geldiği, kültürel kutlamaların ve festivallerin yapıldığı alanlar olması açısından önemli olarak görülmektedir.

Bu bağlamda, kentsel açık yeşil alanların toplumsal çeşitliliği göz önüne alarak tasarlanması ve değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, toplumsal çeşitliliğe bağlı olarak oluşan “davranışsal ve algısal değişikliklerin” kentsel açık yeşil alanların tasarım ve kullanımına etkilerini literatüre dayalı olarak irdelemektir. Çalışma kapsamında, kentsel yeşil alanların mekânsal niteliklerinin ve tanımlanan rekreasyonel etkinliklerinin kullanıcı davranışlarının biçimlenmesinde ve aidiyet duygusunun gelişmesinde nasıl bir rol oynadığı, bununla birlikte tasarımda yer verilen sembolik unsurların ve güvenlik durumunun kullanıcıların algısı üzerindeki etkisi değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, kentsel açık yeşil alanların göçmenler tarafından nasıl kullanıldığı, ne şekilde anlaşıldığı ve ne tür etkileşimlere girildiği, özellikle tasarım tercihleri ile geliştirilen mekânsal niteliklerin bu etkileşimlere nasıl olanak verdiği araştırılmıştır.

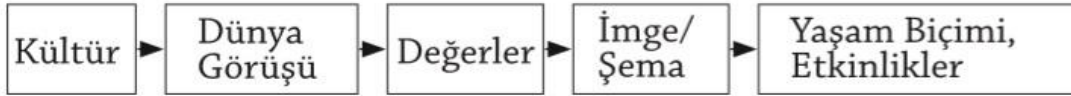
Bu araştırmada, literatür tarama yöntemi sonucu belirlenen bulguların özetlenip yorumlandığı, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “betimsel analiz yöntemi” kullanılmıştır. Betimsel analiz, “çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür” (Özdemir, 2010). Araştırmanın birinci aşamasında, araştırmanın kavramsal çerçevesinden hareket ederek veri analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Araştırma konusuna bağlı olarak, günümüze kadar yayınlanmış olan yerli-yabancı kitaplar, tezler, makaleler ve konu hakkında mevcut çalışmalar incelenmiş; çalışmaya dahil edilecek yayınlar seçilmiştir. Yapılan literatür araştırmalarında, öncelikle kültür-kamusal alan-insan ilişkisi irdelenmiş; örneklem grubu, dünyanın farklı coğrafyalarındaki farklı kültürlere sahip göçmenler olarak belirlenmiştir. Örneklem evreni ise kentsel açık yeşil alanların bir parçasını oluşturan “kent parkları” üzerinden ele alınmıştır. Bu doğrultuda göçmenler ve kent parkları arasındaki etkileşim araştırılmış, verilerin hangi başlıklar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiştir. Özellikle göçmenlerin kamusal alan üzerindeki davranış biçimleri ve mekânsal algılarındaki değişimler, farklı toplumsal gruplar tarafından kullanılan kent parkları üzerinden örneklendirilmiştir. Bunun sonucunda, elde edilen bulgular düzenlenerek, kamusal alanlarda hem toplumsal çeşitliliği artırmak, hem de

toplumun farklı kesimlerinden kullanıcı profillerine hitap etmesi için kentsel açık yeşil alanların sahip olması gereken niteliklere yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

1. Kültür-Kamusal Alan-İnsan İlişkisi

İngiliz antropolog Edward B. Taylor, kültür kavramını, gelenek, bilgi, inanç ve insanların yaşamları boyunca kazandıkları huy ve davranış biçimleri olarak ifade etmektedir (Rapoport, 2004). Tarih boyunca göç eden insanlar bir bölgeden diğer bölgeye kendi kültürlerini taşımışlar, bu süreç boyunca kültürel normlar da değişen nesillerle etkileşim içinde iletilmişlerdir (Erzen, 2015). Rapoport (1977), kültür kavramını, insanların davranış ve düşünceleri arasında uyum yaratan bir şema olarak tanımlamaktadır. İnsanlar yaşadıkları topluma ait kültürlerinin yansımalarını kendilerinde bulurlar, buna bağlı olarak bireyler sosyal anlamda gelişirler ve davranış biçimleri kültür tarafından biçimlendirilir. (Lang, 1987). Birbirinden farklı kültürler de bireylerin anlayış tarzlarına ve deneyim farklılıklarına yansır (Erdönmez, 2014). Bu bağlamda, bireylerin toplumsal davranışları ve günlük yaşam deneyimleri kültürün bir parçasını oluşturmaktadır. Buna ek olarak, bireylerin yerleşme örüntüleri, gelenek ve görenekleri, dil, yaşanan mekânların iklimsel özellikleri, simgeleri, biliş şemaları ve üretim biçimleri de kültürün değişiklik göstermesine neden olmaktadır.

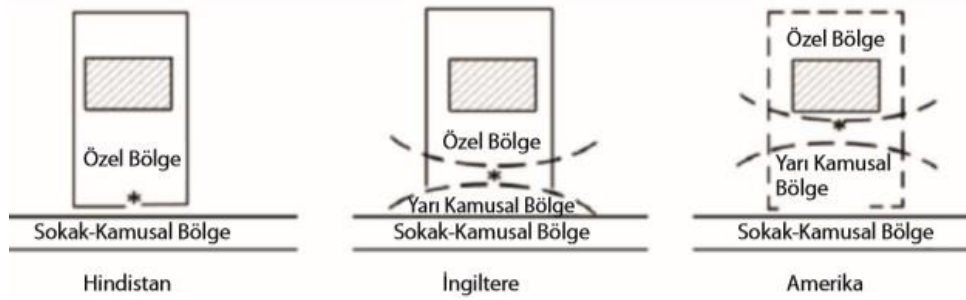
Kültür, sosyal değerlerle doğrudan ilişkilidir. Kalıtıma bağlı olmayan, daha çok yaşayarak öğrenilen, sembolik anlama sahip olan bir olgudur (Berry, 1981). Rapoport (1977), kültür modelini dünya görüşü ve değerler ile ilişkilendirerek bir şema ile ifade etmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Kültür ve yaşam biçimi ilişkisi (Rapoport, 1977)

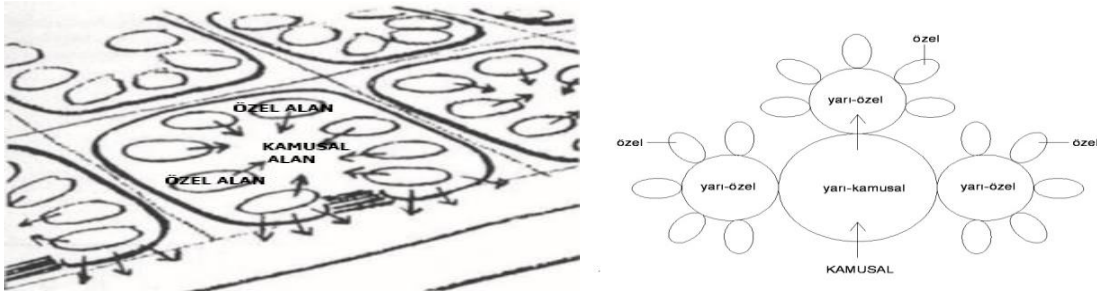
Kültür, insanların karşılıklı etkileşimi ile üretilmektedir, bu noktada bir toplumsallaşma ve sosyalleşmeden bahsedilebilir. Özellikle kamusal alanlar sosyalleşmenin sağlandığı en önemli mekânlar olarak bireylerin dil, ırk, cinsiyet vb. tüm niteliklerinden ayrılarak özgürce bir arada toplandıkları, gündelik yaşam etkinliklerini gerçekleştirdikleri ve toplumları birbirine bağlayan iletişim ortamlarıdır (Habermas, 1991). Bu alanlar, insanları bir araya getirerek, birey ve toplum arasındaki iletişimin varlığını belirtirler (Goffman, 1963). Arendt (2003) ise, kamusal alanı, bireylerin uyum içinde hareket ettikleri ve katılımın ön planda olduğu alanlar olarak tariflemektedir. Diğer bir deyişle, normlara bağlı kalınmadan, bağlama göre şekil alabilen, herkese açık yerlerdir. Bu yüzden, kamusal alanlar, kent kültürünün bir aynası olma niteliğindedir. Zukin'e (1995) göre kültür ve kamusal alan arasındaki ilişki birbirini güçlendirmektedir. Bu ilişki, kentlerde deneyimlenen, sokaklarda veya parklarda gündelik yaşamda gerçekleşen sosyal karşılaşmaların bir ürünü olarak ortaya çıkan toplumsal oluşumlara bağlıdır (Erdönmez ve Akı, 2005). Kültür ve kamusal alanlar arasındaki ilişki güçlendikçe kullanıcılar çeşitli toplulukların davranışlarına ve değerlerine aşinalık kazanmakta, birbirlerini gözlemleyerek kamusal yaşamı paylaşmaktadırlar. Buna ek olarak, "kamusal alanlar toplumların özel ve kamusal değerlerinin bir ürünü olup, içinde buldukları kültürü sembolize etmektedirler" (Gür, 2010, s. 42). Bu bağlamda, kamusal alanlara yer verme biçimi de kültürden kültüre değişiklik göstermektedir.

Bazı kültürlerde kamusal alanlar ve özel alanlar iç içe bir yapıya sahip olurken, bazı kültürlerde bu durum tamamen ayrı, kesin sınırları çizilmiş biçimdedir. Bu sınırı yumuşatan öge ise yarı kamusal ve yarı özel alanlardır (Trancik, 1986). Benn ve Gaus'a (1983) göre, bu durum özel ve kamusal alanların sürekliliğine, erişim derecelerine, hizmet ettiği kullanıcı gruplarına ve ilgi alanlarına göre değişim göstermektedir. Örneğin, geleneksel kentlerde (Hindistan, Arap vb.) gündelik yaşam daha çok avlu, ara sokak, sundurma altı gibi özel alanlarda yaşanmakta, kamusal alanlar bu sınırların dışında kalmaktadır (Otaner ve Keskin, 2005). Diğer yönden, İngiltere'de ve Amerika'da yapı parsellerinin yol cepheleri yarı kamusal alan olarak kullanılabilir (Şekil 2). Bu noktada bu alanlar "yapıların bireysel kullanıcıları ile beraber, içinde yaşadığı toplumsal yaşam mekânının parçası olan kentsel ortamlar oluşturmaktadır" (Otaner ve Keskin, 2005, s.109). Bu durum, toplumsal çeşitlenmeyi arttırmakta, herkesin kullanabildiği mekânlar haline dönüştürmektedir, bu da kentsel mekânlardaki etkinlikleri çoğaltmaktadır (Uzgören ve Erdönmez, 2017).

Şekil 2. Toplumlar göre özel ve kamusal alan ayrışması (Rapoport, 1977)

Buna ek olarak, Newman yarı özel ve yarı kamusal alanların, hem özel hem de kamusal mekânlar arasındaki geçiş yardımcı olduğunu, bu noktada mekânsal bir hiyerarşinin yaratıldığını ifade etmektedir (Lang, 1987). Yaratılan mekânsal hiyerarşinin kente sağladığı en büyük yarar daha geçişken, uyumlu ve esnek mekânların meydana gelmesidir (Lang, 1987) (Şekil 3). Bu bağlamda, kamusal alanları, kent içinde geçirgenliği ve esnekliği sağlayan bir “kentsel arayüz” olarak değerlendirmek mümkündür. Ayrıca, hem kamusal hem özel mekânlar arasında yaratılan bağlantılar, daha bütünlüklü toplumsal ilişkilerin yaratılması açısından da yol gösterici olmaktadır.

Şekil 3. Newman'ın özel-kamusal alan ile yarı özel-yarı kamusal alan diyagramları (Lang, 1987)

Kamusal alanların önemli bir parçasını, oluşturan kentsel açık yeşil alanlar, kişisel ve kültürel çeşitliliğin sağlanması açısından önemli bir işleve sahiptir. Modern toplumlarda, kentsel kültüre bağlı yaşanan değişimler ve ortaya çıkan yeni kentleşme biçimleri, kentsel açık yeşil alanların kullanımlarını ve algılanma biçimlerini etkilemektedir (Özdemir, 2007). Örneğin, Londra Burgess Park'ta yer alan “Chumleigh Bahçeleri” kültürel olarak belirli göçmen grupları ile bağlantılı bitkileri kullanılmaktadır (Lanfer ve Taylor, 2005). Bu bağlamda, kullanılan bitkiler göçmenlerin özel ve kamusal alanlarda yaşadıkları çok algılı deneyimlere bağlı olarak yaşanan yerle doğrudan ilişki kurmalarına yardımcı olmaktadır (Lanfer ve Taylor, 2005). Aynı şekilde, New York'ta yer alan “Garden 6-B”, göçmenlerin kültürlerini yansıtan bir kamusal alan olarak inşa edilmiştir (Lanfer ve Taylor, 2004). Polonyalı göçmenlerin zamanla şekillendirdiği bahçe, her kültürü yansıtan özel alanlara da sahiptir (Lanfer ve Taylor, 2004). Farklı etnik gruptan gelen kullanıcılar, toplumsal çeşitliliğin ve iletişimin güçlenmesine yardımcı olmaktadır (Şekil 4).

Şekil 4. Garden 6-B'de göçmenlerin kamusal-özel alan kullanımları (Lanfer ve Taylor, 2004)

Bu noktada, kentsel açık yeşil alanlar ve sosyal yapıdaki değişimler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

2. Sosyal Yapıdaki Farklılıklar İle Kentsel Açık Yeşil Alanlar Arasındaki Etkileşim

Kentsel yeşil alanlar, özellikle kent parkları insanları bir araya getiren, kentlerin fiziki ve sosyal yapısı, kent estetiği ve rekreasyonu gibi pek çok boyutu içeren ve kent üzerinde çeşitli etkileri olan açık alanlardır (Şekil 5). Thompson (2002), kent parklarını, farklı etnik kökene ve sosyo-ekonomik sınıfa sahip insanların bir arada buldukları ve doğal yaşam ile bütünleştikleri alanlar olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda, bu alanlar hem kültürel hem de kişisel çeşitliliği kucaklayan kapsayıcı mekânlar olarak ifade edilebilir.

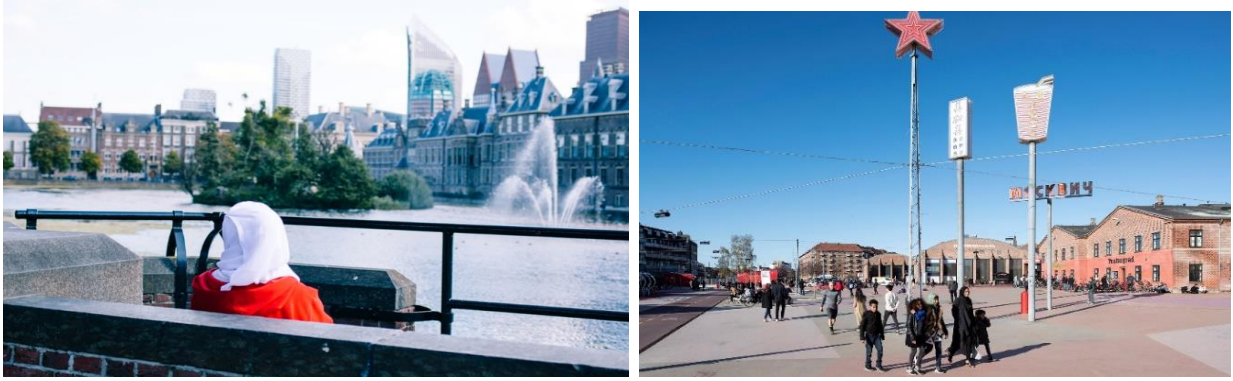

Şekil 5. Sosyo kültürel çeşitliliği barındıran kent parkları (Erdönmez, 2014)

Sosyal yapı, kolektif deneyimler sonucu kendiliğinden parçalanabilen, zaman ve mekâna göre kendisini yeniden üretebilen, sürekli değişerek dönüşüm geçiren bir “pratik” olarak ifade edilmektedir (Gürkaş, 2010). Gürkaş (2010), kentsel mekânların anlamını sürekli değiştiren pratikleri, “yer-kurma” üzerinden tanımlayarak, eski alışkanlıkların üzerine eklenen, yeni yerlerle kurulan zihinsel ve bedensel ilişkilerin tümü olarak vurgulamakta ve bu durumun göç olgusuyla doğrudan ilişkili olduğunu belirtmektedir. Çünkü, “göçmenin yer değiştirmesini takip eden tanıma-alışma sürecinde ortaya çıkan ‘yer-kurma’ pratikleri, yeni bir çevrede geliştirilen ilişkisel kalıpların ve davranış ağlarının nasıl yapılandırıldığını sergiler” (Gürkaş, 2010, s. 24). Yapılan bir araştırmada, Avusturya’da yaşayan göçmenlerin buldukları yerlerde bir sembole sahip oldukları, bahçelerini genellikle kent plançıları ve mimarların biçimlendirdiklerinden farklı olarak kullandıkları tespit edilmiştir (Graham ve Connell, 2006). Bu bağlamda, bahçeler kentsel çevre içinde mekânı güçlendiren, bireyin kimliğini yansıtan, ve bireyin tarihi ile ilişki kurmasına yardımcı olan fiziki mekânlardır. Bir bahçe tasarlamak göçmenlerin evlerindeymiş gibi bir his yaratılmasına ve buldukları yere ait olmalarına yardımcı olmaktadır (Graham ve Connell, 2006). Örneğin, Sydney-Fairfield’da yaşayan göçmenler ise bahçe ve avlularını, kültürel kimliklerini yansıtan sembollerle ifade etmektedir (Yazdani ve Lozanovska, 2014). Genellikle, bitkilendirme ve tarımsal işlemlerden çok, buldukları kültürü ifade eden, kendilerini sembolize eden

objeler kullanarak tasarlanmaktadır (Yazdani ve Lozanovska, 2014). Bu göçmenler bahçeleri, kendilerinin kültürel, ulusal ve ruhani sürekliliğini yansıtmak için kullanılmaktadır.

Özellikle, açık kamusal alanların en önemli fonksiyonlarından biri, yapıların arasında bir “sosyal doku” yaratmaktır (Gehl, 1996). Kent içinde sosyal dokunun yaratılması, birden fazla bireyin açık kentsel bir mekânda bir arada olmasına, insanların birbirleri ile olan etkileşimine, sosyalleşmenin oluşmasına bağlıdır. Gehl’e (1996) göre, bu sosyal dokunun oluşumu, kutlamaları, festivalleri, toplu eylemleri, aynı zamanda pasif iletişimi, görmeyi ve duymayı kapsamaktadır. (Jacobs ve Appleyard, 1987). Sosyal yapıdaki değişimler, toplumsal çeşitlilik, kültürlerin doğaya karşı geliştirdikleri bakış açıları, fiziksel mekânın özellikleri (yeri, kullanımı vb.), değer yargıları, kent parklarının kullanımını büyük ölçüde etkilemektedir. Demokratik toplumlarda kent parkları, açık kamusal alanlar olarak her türlü politik düşüncenin paylaşıldığı ve düşüncelerin geniş kitlelere ulaştırıldığı alanlar olarak düşünülmektedir (Mitchell, 1992). Bu bağlamda, kent parklarına ilişkin savunulması gereken konuların başında, parkların farklı etnik kökenlere veya farklı sosyal yapılara sahip insanlar tarafından kullanılabilir alanlar olarak tanımlanması gereği gelmektedir (Şekil 6).

Şekil 6. Göçmenlerin kent parklarını kullanım durumları (Anonim, 2020)

Yeterli entegrasyonu sağlayacak mekânların tanımlanamadığı durumlarda ise, mekânsal ve sosyal ayrışma ortaya çıkmaktadır. Özellikle, etnik köken, ekonomik sınıfsal yapı veya mezhep ayrımları bu olgunun dinamiklerini oluşturmaktadır (Angotti, 2013). Angotti (2013), açık kamusal alanlarda eşitsizliklerin, sosyal ayrışma ve dışlanmanın, toplumsal parçalanma eğilimini ortaya çıkardığını, bunun da kentsel mekânlara büyük oranda yansıdığını belirtmektedir. 1995 yılında, Peter Marcuse bu durumu, “bölümlenmiş kent (*partitioned city*) olarak tanımlamaktadır (Savran ve Sat, 2019).

3. Göçmenlerin Kentsel Yeşil Alanlar Üzerindeki Davranış Biçimleri ve Mekânsal Algılarına Yönelik Değişimleri

Kent içinde toplumsal ve mekânsal biçimlenmeler iç içe geçmiştir. Mumford’a (1940) göre, doğal alanların dönüştürülmesi ve inşası, yaratılmış çevrenin ve sosyal biçimlerin katmanlarıdır, bu da bir kentsel çevrenin yaratılması anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, kentsel mekân tasarımları, insanlar arasındaki etkileşimin de belirleyicisidir.

Kent parkları üzerine yapılan araştırmalar genellikle, kullanıcı memnuniyeti, parkların yararları, çevresel etkileri üzerine odaklanmaktadır. Peyzaja ilişkin çalışmalar farklı kültürlerden insanların doğal çevreleri veya doğal görünüşe sahip yapıları tercih ettiklerini göstermektedir (Ulrich, 1993). Diğer yandan, kültürel altyapı, insanların estetik algılarında ve tercihlerinde ve hatta kullanım ve deneyimleri üzerinde bir etkiye sahiptir (Özgüner, 2011).

Bu bağlamda, yapılan bu çalışma kentsel açık yeşil alanları kullanan göçmenlerin değişen davranış biçimlerini ve mekânsal algılarını etkileyen faktörlere yönelik teorik bir çerçeve sunmaktadır (Şekil 7).

Şekil 7. Kentsel yeşil alanları kullanan göçmenlerin davranışlarını ve mekânsal algısını etkileyen faktörler

3.1. Göçmenlerin Davranışlarını Etkileyen Faktörler

Mekâna ilişkin bilgiler, doğuştan veya sonradan oluşan şemalar ile yönlendirilip, ihtiyaçlara göre şekillendirilmiş bir algılama sürecine bağlı olarak elde edilmektedir (Lang, 1987). Bu süreçte algılama ve kavrama arasında bir ilişki kurulur, bu da insanların duygusal tepkilerini ve mekânsal hareketlerini yönlendirir. Oluşan bu hareket beyni etkileyerek, davranışların biçimlenmesini sağlar (Lang, 1987). Bu durumun kamusal alan kullanımları üzerinde de büyük bir etkisi bulunmaktadır. Özellikle, rekreasyonel etkinlikler, etkinliklere katılım durumları ve mekânsal niteliklere bağlı olarak değişen davranış biçimleri, farklı etnik gruplar arasında kamusal alanların kullanımına ilişkin bazı değişikliklere neden olmakta ve mekânsal hareketleri biçimlendirmektedir.

3.1.1. Rekreasyonel etkinlikler ve etkinliklere katılım durumu

Farklı etnik grupların davranış biçimlerini inceleyen çalışmalara bakıldığında, davranışların biçimlenmesindeki en büyük etkenlerden birinin açık alanlarda yaratılan “*rekreasyonel etkinlikler ve etkinliklere katılım durumu*” olduğu görülmektedir (Gehl, 1996). Carr ve Williams’a (1993) göre, farklı etnik grupların arazi kullanım ve tercihleri, etnik grupların büyüklüğü, doğaya karşı verdikleri değer, katılım nedenlerine bağlı olarak rekreasyonel kullanım biçimleri ile kent parkları kullanımları farklılaşmaktadır. Bununla birlikte etkinlikler sosyal entegrasyonun sağlanmasında da büyük bir role sahiptir, çünkü kamusal alanlarda gerçekleştirilen etkinlikler sosyal etkileşimin de bir parçasıdır; kullanıcıların nereye dahil olduklarını, bu alanlara kimlerin dahil edilip kimlerin ortam dışında bırakılacağını, bireylerin birbirlerine karşı nasıl davranmasını gerektiğini ortaya çıkarmaktadır (Özservet, 2015). Örneğin, Kopenhag’ın Norrebro bölgesinde yer alan “Superkilen Kamusal Park”, pek çok fiziksel etkinliği içeren ve toplumsal katılımı destekleyen bir proje olarak tasarlanmıştır. Özellikle, parkın bir bölümünü oluşturan Siyah Pazar Alanı, farklı rekreasyonel etkinlikleri içeren, hem yerel hem etnik grupların bir arada olmasına olanak tanıyan, aynı zamanda siyah renkli yüzeyler ile parkın merkezinde yer almaktadır. Faragallah’ın (2018) yapmış olduğu bir çalışmaya göre, bu mekân, her hafta sonu Kopenhag ve dış mahallelerden ziyaretçi çeken “kentsel bir pazaryeri” olarak görülmektedir. Özellikle, İsviçre, Endonezya, Belçika, Fas, Bulgaristan ve Romanya’dan gelen göçmenler bu alanı yoğun olarak kullanmakta ve bu alanı buluşma noktası olarak görmektedirler (Faragallah, 2018). Bunun nedeni, mekânda göçmenlerin kendi kültürlerini tanımlayan çeşitli oyun araçlarının (tavla, satranç vb.), bank ve piknik masalarının bulunmasıdır (Şekil 8). Etnik grupların kent parklarını çoğunlukla aile ya da arkadaşları ile kullandıkları ve parkları geniş topluluklar ile ziyaret ettikleri görülmektedir (Carr ve Williams, 1993). Buna göre, farklı etnik kullanıcı gruplarının kent parklarını kullanımında sosyal yapının, değerlerin ve ihtiyaçların önemli olduğu vurgulanmıştır. Gobster’in (2002) yaptığı çalışmada, grupların 1/3’nün parkları bireysel olarak kullandığı tespit edilmiş, grupların 2/3’ünün ise parkları aileleri ile birlikte ziyaret ettikleri belirlenmiştir. Siyah Pazar Alanı’nı tercih eden etnik grupların buluşma noktalarını üç veya daha fazla kişi ile birlikte ziyaret ettikleri tespit edilmiştir (Sasidharan, 2004).

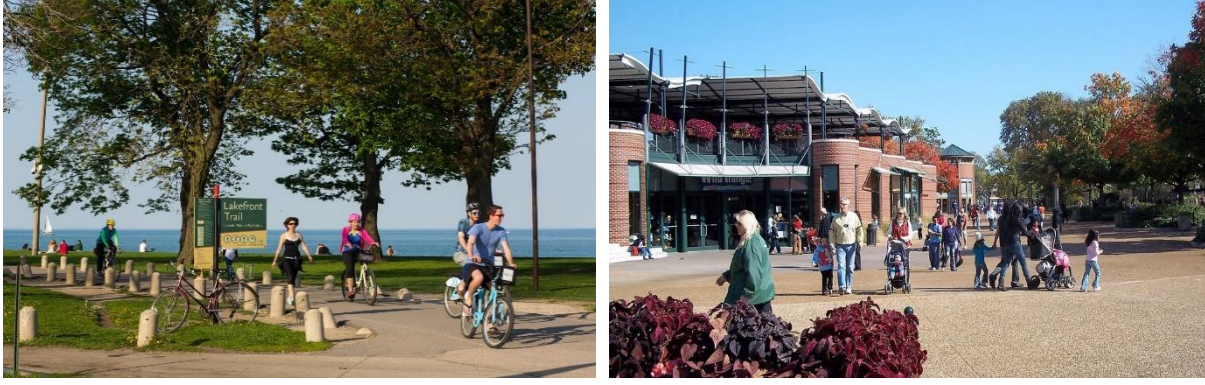
Şekil 8. Siyah Pazar Alanı-Göçmenlerin buluşma noktaları (Kaplan, 2020)

Superkilen Park'ın bir diğer bölümünü oluşturan Kırmızı Meydan ise göçmenlerin kültürel ve spor faaliyetlerini gerçekleştirdikleri bir alandır. Alanda yaratılan kırmızı zemin yüzey ile etnik grupların üç boyutlu bir deneyim sunması amaçlanmıştır (Faragallah, 2018). Çoğunlukla bu mekânı kullanan Moskova, Rusya ve İsviçre'den gelen etnik grupların sosyal etkinlik türleri incelendiğinde, çoğunlukla fiziksel egzersiz ile ilişkili etkinliklerin etnik gruplar arasında yoğun olarak yapıldığı, Irak'tan gelen göçmenlerin ise oturma birimlerinde vakit geçirdikleri tespit edilmiştir (Stanfield ve Riemsdijk, 2019) (Şekil 9).

Şekil 9. Göçmenlerin Kırmızı Meydan'da gerçekleştirdikleri sosyal etkinlikler (Bilgiç, 2016)

Aynı biçimde, Loukaitou-Sideris (1995) çalışmasında, Los Angeles yakınlarında bulunan “Roxbury Park”, “Monterey Park”, “Will Rogers Park” ve “South Gate Park”ı kullanan İspanyol ve Afrika kökenli Amerikalı göçmenlerin kamusal alanlar üzerindeki rekreasyonel etkinlikleri incelenmiş, İspanyolların bu parkı çoğunlukla aileleri ile piknik yapmak amacıyla ziyaret ettikleri, Afrika kökenli Amerikalıların ise genellikle kentsel yeşil alanları spor yapmak için kullandıkları tespit edilmiştir. İspanyolların parkları aile üyeleri ile ziyaret ettikleri, parkları doğum günü kutlamaları, düğünler, piknik ve parti yapmak amacıyla kullandıkları belirlenmiştir (Loukaitou-Sideris, 1995). Afrika kökenli Amerikalılar ise kendi yaşlıları ve arkadaş grupları ile birlikte vakit geçirdikleri, Kafkas göçmenlerin parkları daha çok tek başına kullandıkları görülmüştür (Loukaitou-Sideris, 1995). Gobster (2002) ise Chicago'nun en geniş parkı olan “Lincoln Park” üzerinden bir değerlendirme yaparak, göçmenlerin alanlarda gerçekleştirdikleri etkinlikleri irdelemiştir (Şekil 10). Kullanıcıların çoğunlukla parkı yürüyüş, yüzme, piknik ve barbekü yapmak için tercih ettikleri tespit edilmiş, en önemli farkın Latin gruplar ve Siyahiler arasında olduğu görülmüştür. Latin grupların alanı sıklıkla barbekü yapmak için kullandıkları, Siyahi kullanıcıların ise konuşmak ve sosyalleşmek için parkı tercih ettikleri belirlenmiştir (Gobster, 2002).

Şekil 10. Lincoln Park'ta gerçekleştirilen rekreasyonel etkinlikler (Gobster, 2002)

Göçmenlerin kentsel yeşil alanlar üzerindeki rekreasyonel etkinlikleri ve etkinliklere katılım durumlarını inceleyen bu çalışmalar, etnik grupların davranışlarını, kültürel değerlerine ve gündelik ihtiyaçlarına bağlı olarak biçimlendirdiğini göstermektedir. Buna ek olarak, kentsel yeşil alanların göçmenler ve yerli kullanıcılar arasında sosyal etkileşimin sağlanmasına yardımcı olduğu görülmektedir. Bunun en iyi örnekleri arasında Seeland ve diğ.'nin (2009) Zürih'teki kent parklarına yönelik gerçekleştirdiği, İsveç halkı ve genç göçmen öğrenciler arasındaki sosyal etkileşimi değerlendiren ve etkinliklere katılım durumlarını belirleyen çalışma gösterilebilir. Çalışmaya göre, hem İsveçliler hem de genç göçmen öğrencilerin park gibi kamusal alanlarda daha kolay arkadaş edindikleri, parkların iletişim kurmak için bir platform görevi gördüğü tespit edilmiştir (Seeland vd., 2009). Örneklerde görüldüğü gibi, göçmenler kent parkları ile ilişki kurduğu andan itibaren o mekânı değiştirip dönüştürmekte, mekân ile kurduğu bağlar artmaktadır.

3.1.2. Mekânsal nitelikler

Göçmenlerin kent parkları üzerindeki davranışlarını belirleyen bir diğer önemli faktör ise alanın "*mekânsal nitelikleri*"dir. Mekânların fiziksel karakterleri (biçimi, rengi, dokusu, doğal elemanları, bitkileri vb.) farklı kültürel grupların alan tercihlerini ve kullanımlarını etkilemekte, bu da kullanıcıların davranışlarına yansımaktadır. Özservet'e (2015) göre, farklı etnik gruptan insanlar buldukları mekân ile ilişki kurmakta ve bu mekânı kendilerine ait yapma eğilimindedirler. Bu grupların var oldukları mekânlarda kendilik duygusu yaratmaları yalnızca diğerleri ile olan ilişkileri ile ifade edilmemekte, bununla birlikte bireyin gündelik hayatını tanımlayan fiziksel çevre tarafından da şekillendirilmektedir (Özservet, 2015). Özellikle, doğal alanların göçmenler tarafından daha çok tercih edildiği bir çok çalışma mevcuttur. A.B.D.'de yapılan çalışmalarda, göçmenler için daha çekici bulunan mekânların çoğunun doğal alanlardan oluşması, kentsel açık yeşil alanlara ve kent parklarına yakın evlerin daha değerli olması ve kamusal alanlardan yoksun yerlerde yaşayan göçmenlerin buldukları çevreden hoşlanmamaları gibi durumlar doğal peyzaj alanlarının etnik gruplar için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Özgüner, 2004). Örneğin, Zube ve Pitt'in (1981) yapmış oldukları bir çalışmada, Yugoslavyalılar, Batılı Hintliler ve Amerikalılar arasındaki kültürel farklılıkların yapı ve doğal çevreye yönelik etkileri incelenmiş ve bazı farklılıklar olduğu görülmüştür. Çoğu Yugoslav'ın yapay yapıların olmadığı bir peyzaj alanını tercih ederken, Afrika kökenli Amerikalıların belirgin biçimde kentsel yeşil alanlar içinde yapay elemanların olması gerektiğini vurgulamıştır (Zube ve Pitt, 1981).

Buna ek olarak, su manzarası tercihlerinin de göçmenlerin park seçimleri ve kullanımlarında önemli olduğu belirtilmiştir. Yang ve Kaplan'ın (1990) yapmış oldukları bir çalışmada, farklı kültürel gruplar arasında su kenarlarının daha çok tercih edildiği görülmüştür. Chicago'da bulunan "Lincoln Park" in göçmenler tarafından tercih edilme nedenleri arasında parkın göle olan yakınlığı, göl ve havuzlara sahip oluşu gösterilmiştir (Yang ve Kaplan, 1990). Aynı şekilde, Oliveira'nın (2011) Portekiz-Lizbon'da yaşayan Brezilya, Yeşil Burun Adası-Afrika (Cape Verde) ve Ukrayna kökenli göçmenlerin açık kamusal alan kullanımları, tercihleri ve algılarına yönelik yapmış olduğu çalışmada, doğal peyzajın önemi vurgulanmış, kentsel açık yeşil alanlarda yer alan su öğelerinin Brezilya ve Ukrayna kökenli göçmenler tarafından sıklıkla kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışma alanı, Lizbon'da yer alan "Expo 98" Tagus Nehri'nin kenarı olarak belirlenmiştir. Özellikle, büyük ölçekte etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için "Uluslar Parkı (Nations Park)" adında bir proje tasarlanmıştır (Şekil 11). Yapılan çalışmada, göçmenlerin zamanlarının çoğunu yapı ve çevreden uzaklaşarak park alanında geçirdikleri, bu alanda çok algılı deneyime sahip olduklarını ifade edilmiştir (Oliveira, 2011). Ukraynalı ve Brezilyalı göçmenlerin çoğunlukla su kenarlarını tercih ederken, Afrika

(Cape Verde) kökenli göçmenlerin doğal peyzaj alanlarında vakit geçirdikleri belirlenmiştir (Oliveira, 2011). Bu noktada, doğal peyzaj alanlarının ve park içinde bulunan su öğelerinin etnik gruplar arasında daha yaygın olarak tercih edildiği görülmektedir.

Şekil 11. Lizbon Expo 98 - Uluslar Parkı (Oliveira, 2011)

Kentsel yeşil alanlara ve kent parklarına kolay erişilebilir olma durumu da göçmenlerin davranışlarını büyük oranda etkileyen mekânsal niteliklerdendir (Gobster, 2002). Erişilebilirlik yönünden başarılı bir kamusal alan yaratılabilmesi için mevcut yerel sistemlerin dikkate alındığı, bununla birlikte herkesin kolayca kullanabildiği bir hareket ağı oluşturmak gereklidir, çünkü erişim doğrudan mobilite ile ilişkilidir (Carmona vd., 2003). Bu bağlamda, kamusal alanlar farklı ulaşım biçimleri (özel araçlar, toplu taşıma veya yayalar) göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır. Örneğin, Oliveria'nın (2011) yapmış olduğu çalışmada, göçmenlerin çoğunun kentsel yeşil alanlara ulaşmak için genellikle toplu taşımayı kullandıkları veya bu alanları yürüyerek ziyaret ettikleri belirlenmiştir. Bu bağlamda, alanlara ulaşım mesafesi ve evrensel tasarım göçmenlerin kullanımı açısından önemli olarak düşünülmektedir. Gobster'ın (2002) etnik grupların kent parklarına erişimine ilişkin yaptığı bir çalışmada ise, azınlık grupların diğer kullanıcılara göre daha uzak mesafelerden kent parklarına gittikleri belirlenmiştir (Gobster, 2002). Parklara olan mesafe, bazı ulaşım alternatiflerini de bu anlamda etkilemektedir. Örneğin, Superkilen Kamusal Parkı, doğu-batı aksında çevre mahalleleri birbirine bağlayan ve her bölgeden göçmenlerin erişilebildiği bir proje olarak tasarlanmıştır. Stanfield ve Riemsdijk'ın (2019) etnik bir grupla yapmış olduğu bir görüşmede, parkın her saat yüzlerce kişi tarafından kullanıldığı, park içinde bir bisiklet yolunun bulunması ve otobüs duraklarına yakınlığından dolayı parka erişimin kolay olduğu belirtilmiştir. Diğer yönden, yapılan bir diğer çalışmada, bazı etnik grupların parka ulaşımında çeşitli zorluklar yaşadığı vurgulanmış, özellikle, park içinde tasarlanan elemanların fonksiyonel olmadığı ifade edilmiştir (Brenke ve Carolina, 2019). Örneğin, bazı azınlıklar Yeşil Park bölümünde, kendi belirledikleri rotalar üzerinden gündelik deneyimlerini gerçekleştirmektedir (Brenke ve Carolina, 2019) (Şekil 12).

Şekil 12. Kullanıcıların Yeşil Park'dan Siyah Pazar Alanı'na doğru tercih ettikleri rota (Brenke ve Carolina, 2019)

Yapılan çalışmalara bakıldığında, farklı etnik grupların davranışlarının değişmesine neden olan bazı mekânsal niteliklerin (doğal ve yapay çevre, erişilebilirlik) ön planda olduğu görülmektedir. Özellikle, göçmenlerin çoğunlukla

doğal peyzaj alanlarını ve su öğelerinin yer aldığı bölgeleri tercih etmeleri, bunun yanı sıra kentsel açık yeşil alanlara erişilebilir olma durumu önemli bulgular arasında gösterilmektedir.

3.2. Göçmenlerin Mekânsal Algısını Etkileyen Faktörler

Kent parklarının hem kavramsal hem fiziksel sınırları bulunmaktadır ve mekânı kullanan kişinin ihtiyacına veya mekân ile ilişkisine bağlı olarak algılama sistemi değişmektedir (Temel ve Kahraman, 2019). Özgüner'e (2011) göre, kültürel değerler, buna bağlı olarak şekillenen güvenlik algısı ve sembolik etkileşimler kent parklarının algılanması sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, kentsel açık yeşil alanlar kültürel bir odak oluşturma potansiyeline sahiptir (Johnson ve Shimada, 2003).

3.2.1. Güvenlik algısı

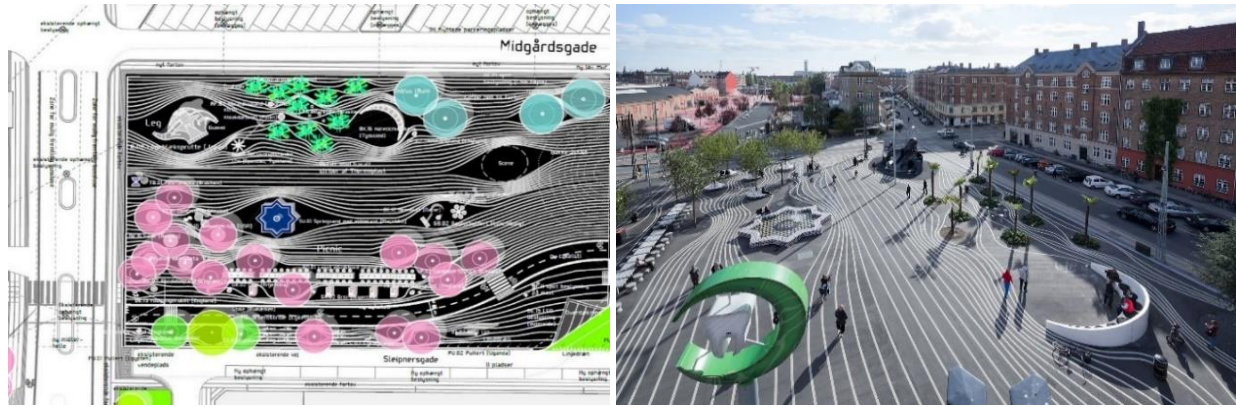
Kamusal parklar, toplumun fiziksel etkinliklerini arttırmak için geliştirilen yerel/bölgesel bir altyapıyı içermektedir, ancak farklı etnik kökene sahip insanlar kişisel güvenlik konusundan dolayı bu alanları yeterli ölçüde kullanamamaktadır (Derose vd., 2015). Bu noktada, duygu ve algının şekillenmesinde "güvenlik" konusu önemli bir etkidir. Kamusal alanlardaki fiziksel çevrenin niteliği, bununla birlikte çevre koşulları göçmenlerin güvenlik duygusunu ve suç korkusunu büyük oranda etkilemektedir (Çelik, 2018, s. 65). Bu yüzden güvenlik algısı, farklı sosyo-kültürel yapıların bir arada bulunduğu kamusal alanlarda suç korkusuyla ilişkili bir sorun olma niteliğindedir. Bazı araştırmacılar, farklı kültürlerden toplulukları barındıran toplumlarda kent parklarının suç ve ayrımcılık yarattığını ileri sürmektedir, bu yüzden fiziksel etkinlikler daha az çekici hale gelmektedir. Bu durum etnik gruplar arasında davranışsal olarak bazı değişkenlikler yaratmaktadır. Pek çok kullanıcı bu durumdan dolayı rahatsız hissetmekte ve kullanıcıların rekreasyon deneyimlerinde bir azalma görülmektedir (Gobster, 2002). Tedirginlik daha ciddi bir seviyeye ulaştığında ise, kızgınlığa veya fiziksel şiddete dönüşebilmektedir. Gobster'ın (2002) kent parklarında farklı etnik kültürden insanların güvenliğine ilişkin yapmış olduğu bir çalışmada, Siyahi Amerikalıların polisler tarafından ilaç satıyor düşüncesiyle parklara yaklaştırılmadığı, Latin Amerika kökenli göçmenlerin ise alkol satışı yapmak için parkları kullandıkları belirtilmiştir. Aynı şekilde, Ravenscroft ve Markwell'in (2000) genç Siyahi göçmenlerin kent parklarında kişisel güvenliğe ilişkin endişelere sahip olduğu belirtilmiştir. Buna ek olarak, kent parklarını kullanan diğer göçmenler ile kıyaslandığında Bangladeş ve Pakistan kökenli göçmenlerin daha düşük seviyede güvenlik algısına sahip oldukları tespit edilmiştir (Ravenscroft ve Markwell, 2000). Bu noktada, bilinçli ve duyarlı olmak ayrımcılığın azalmasına yardımcı olabilir.

Buna ek olarak, İngiltere'de yapılan bir çalışmaya göre kişisel güvenlik konusu, bazı etnik gruplar tarafından kent parkı kullanımlarını sınırlandırmaktadır (Özgüner, 2011). Kent parkları insanlara pek çok yarar sağlamasına rağmen, zaman zaman insanlar için tehdit de oluşturabilmektedir. Diğer yandan, "Superkilen Kamusal Park" örneği, kişisel güvenliğin sağlandığı bir proje olarak tasarlanmıştır. Farklı etnik kültürden insanlarla yapılan görüşmelerde, Superkilen Park'ın kentsel yenileme sonrasında daha güvenli bir duruma geldiği, buna bağlı olarak pek çok insan tarafından sıklıkla kullanıldığı vurgulanmaktadır. 2015 yılında yerel bir gazete tarafından yayınlanan bir röportajda, parkın yaşanabilir bir yer olduğu, iki yıl öncesine göre suçun yaklaşık 1/3 oranında azaltıldığı ifade edilmiştir (Jensen, 2016).

Superkilen Park'ta güvenlik duygusunun yaratılması doğrudan park tasarımıyla ilişkilendirilebilir. Kapsayıcı bir planlama çerçevesinde tasarlanan Superkilen Park suçu önlemeye yönelik bazı kararlara sahiptir. Örneğin, park içinde açık bir görüş yaratılmıştır. Hem cadde yönünden içeriye doğru, hem de yapılardan caddeye doğru göçmenlerin görüşünü engelleyen büyük bitkiler ve çalılar bulunmamaktadır (Gündüzöz, 2016). Düzenleme bitkileri (çalı, mazi vb.) güvenlik açısından doğru bir biçimde planlanmıştır. Park içine yerleştirilen oturma elemanları, genellikle parkın ortasına yerleştirilmiş, göçmenlerin bu alanlarda daha fazla vakit geçirdikleri belirlenmiştir (Gündüzöz, 2016). Burada amaç, gizli ve kapalı mekânların yaratılmasını engellemektir. Bu noktada, kent parklarında güvenliğin sağlanması için oluşturulan uygun tasarım kriterleri, göçmenlerin mekânsal algılarını da doğrudan etkilemektedir. Buna ek olarak, Stanfield ve Riemsdijk'in (2019) yapmış oldukları bir çalışmada, farklı etnik kültürden insanların, çocuklarını okuldan sonra düzenli olarak parka getirdiği, bu alanın aileler üzerinde yüksek bir güvenlik duygusu yarattığı vurgulanmaktadır.

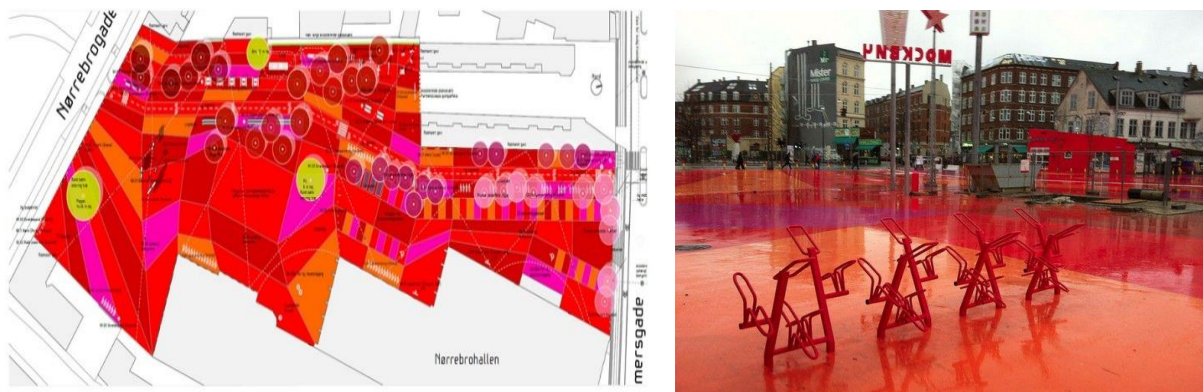
3.2.2. Sembolik etkileşimler

Kültürel özellikleri olan alanlar ile ilgili yapılan bazı araştırmalara göre, farklı etnik kökene sahip insanların genellikle sembolik ve kültürel anlam taşıyan alanlara daha çok ilgi duydukları belirtilmektedir (Özgüner, 2011). Özellikle farklı etnik grupların sahip oldukları değerler, kurallar, dini inançlar gibi çevresel değişkenler mekânsal algının değişiminde büyük bir rol oynamaktadır, çünkü kamusal alanlar o mekânda yaşayan, o mekâna kullananların değerlerini ve hayat görüşlerini ileten alanlardır. Erdönmez'e (2005) göre, insanlar ortak paylaşılan dilin, bununla beraber sosyal olguların meydana getirdiği fiziksel ve sembolik bir alan için var olmaktadır. Örneğin, Superkilen Kamusal Park'ın tasarımı, doğrudan sembollerle ilişkilendirilmiş ve farklı etnik kültüre sahip insanlara göre üç önemli bölüme ayrılmıştır. Her bölüm farklı bir etnik kültürün stilini sembolize etmektedir. Parkın merkezinde bulunan "Siyah Pazar Alanı", dini sembollerin bir arada bulunduğu ve İslam kültürünün ön planda olduğu bir alan olarak tasarlanmıştır (Şekil 13).

Şekil 13. "Siyah Pazar Alanı" nın planı (sol) ve alana yerleştirilen sembolik öğeler (sağ) (Hixson, 2013)

Yapılan bir araştırmada, bu alanın daha çok Fas, Katar, İsrail'den gelen göçmenler tarafından daha sık kullanıldığı belirtilmiş, göçmenlerin gündelik ihtiyaçlarını bu alan sınırları içinde karşıladıkları tespit edilmiştir (Faragallah, 2018). Bunun nedeni, bölgede göçmenlerin kendi kültürlerine ait çeşitli sembollerin yer alması, bu bağlamda kendilerini o yere bağlı hissetmesi ve mekânı anlamlandırılmaları ile ilişkilendirilebilir. Temel ve Kahraman'a (2019, s. 419) göre, etnik grupların göç ettikleri alanları algılamaya çalıştıkları bu süreç, "kendi alışkanlıklarını ve günlük yaşam deneyimlerini de yeni yaşam alanlarına taşıdıkları ve belirli, alışlagelmiş, güvenli bir sosyal alan bulma ya da edinme isteğinin yer aldığı bir süreç olarak tanımlanabilir". Bu noktada, mekânsal ve kültürel bütünleşme ile göçmenlerin yaşadıkları mekân yer haline dönüşmektedir. Bir diğer sembolik özellik taşıyan alan ise parkın giriş bölümünü oluşturan "Kırmızı Meydan" dır (Şekil 14).

Şekil 14. "Kırmızı Meydan" ın planı (sol) ve alanda yer alan kırmızı objeler (sağ) (Hixson, 2013)

Bu alanda, göçmenler üzerinde güçlü bir görsel karakterin yaratılması amaçlanmış, göz alıcı bir renk kullanılarak duysal algıların güçlendirilmesi hedeflenmiştir (Brenke ve Carolina, 2019). Alanda yer alan duvar yazıları, grafitiler ve kırmızı objeler bu algının gelişiminde önemli bir role sahiptir (Şekil 15).

Şekil 15. "Kırmızı Meydan" da üç boyut yaratan grafitiler ve duvar yazıları (Hixson, 2013)

Diğer yönden, bazı araştırmalarda Kırmızı Meydan'ın yüzeyinde kullanılan kırmızı rengin, göçmenler üzerinde huzursuzluk ve kaygı gibi olumsuz duygular uyandırdığı ifade edilmektedir. Brenke ve Carolina'nın (2019) çalışmasında bir mülteci, alanı kaplayan kırmızı rengin şiddeti ve savaşı hatırlattığını, bununla birlikte park içinde yer alan bütün elemanların aynı renkte olmasının gözü yorduğunu ve alanın çok detay içerdiğinden bahsetmektedir. Bu durum, kullanıcıların mekân algılamasını zor hale getirmektedir. Etnik gruplar arasında meydana gelen bu değişimler, göçmenlerin kendi içselleştirdikleri kültürel yapı ve değerleri ile doğrudan ilişkilidir, bu da mekânsal algıda bazı uyuşmazlıklara neden olmaktadır.

Low ve diğ.'nin (2005) yapmış oldukları bir çalışmada ise etnik grupların Philadelphia'da yer alan "Ulusal Tarihi Park" üzerinde sembolleri ve diğer kültürel öğeleri nasıl algıladıkları ve yorumladıkları irdelemiş ve çeşitli farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Yapılan görüşmelere göre, göçmenlerin park kullanımını ve kamusal alan ile olan etkileşimleri, kültürlerinin "Ulusal Tarihi Park" içinde temsil edilmesine bağlı olduğu ortaya çıkmıştır. 91 çalışma incelendiğinde, göçmenlerin parkı kullanma nedeni, parkta kendi kültürlerine ait simgelerin bulunması olduğu belirtilmiştir (Low vd., 2005). Bunun yanı sıra, bazı göçmenler, yeni yerlerini benimserken, eş zamanlı biçimde geride bırakmış oldukları yerle de semboller kullanarak geçmiş bağlarını sürdürmektedir (Özservet, 2015). Özellikle, bahçeler geçmiş deneyimlerin izlerini taşımaktadır. Göçmenler bahçelerini kendi kültürlerine özgü ve özel anlam taşıyan ağaçları, bitkileri ve bu bitkilerin renklerini, dokularını, kokularını kullanarak buldukları yere ait mekânsal algılarını geliştirmektedirler (Şekil 16). Mazumdar ve Mazumdar'ın (2012) yapmış oldukları bir çalışmada, etnik grupların yaşamlarında yeşil alanların önemi vurgulanmış ve bu alanların kullanım biçimleri araştırılmıştır. Bazı göçmenler çevredeki diğer evlerden farklı olarak kendi kültürlerine özgü bitkiler yetiştirmektedirler (Mazumdar ve Mazumdar, 2012). Örneğin, İngiltere'de yaşayan göçmenlerin bahçeleri incelendiğinde, kendi ülkelerinde yaygın olan zeytin, asma gibi ağaçları yetiştirdikleri tespit edilmiştir (Mazumdar ve Mazumdar, 2012). Aynı şekilde, Vietnam kökenli göçmenlerin evlerinin ön bahçelerinde çoğunlukla muz ağaçları yetiştirdikleri belirlenmiştir. Yapılan görüşmelerde, o bölgede yaşayan yerel halkın göçmenlerin evlerinde yer alan muz ağaçlarını gördüklerinde, halk tarafından o evin Vietnamlı bir aileye ait olduğu bilinirmiş (Mazumdar ve Mazumdar, 2012). Buna ek olarak, Mazumdar ve Mazumdar'ın (2012) çalışmasında 16 göçmen ailenin ev bahçeleri incelenmiştir. Çalışmada her göçmen ailenin bahçelerini anılarını hatırlatacak biçimde düzenlediği görülmüştür. Örneğin, Bhumiputra ailesi arka bahçelerinde guava bitkisinin üç cinsini yetiştirmektedir, bunun nedeni yalnızca meyvesini toplamak için değil aynı zamanda ailenin çocukluk dönemlerinde kardeşleri ile bu bitkilerin etrafında vakit geçirmeleridir. Aynı biçimde, Vietnamlı bir göçmen aile bahçelerinde tropikal palmye ağaçları dikmiştir. Göçmen bir kız ile yapılan görüşmede, bu ağacın kardeşini hatırlattığını ve çocukluk dönemlerinde kardeşiyle bu ağaca tırmandıklarını ifade etmiştir (Mazumdar ve Mazumdar, 2012). Bu kullanım biçimleri, göçmenlerin geçmişleriyle bağ kurulmasına yardımcı olmakta, anıların ve kavramsal fikirlerin yeni yaşam biçimleri ile entegre edilmesini sağlamaktadır. Bu da yere aidiyet duygusunun gelişerek kültürel çeşitliliğin oluşmasında büyük bir rol oynamaktadır. Bu anlayışlara göre, farklı kültürlerin kentsel açık yeşil alanların biçimlenmesinde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 16. Göçmenlerin bahçelerinde kullandıkları bazı sembolik öğeler (Sills, 2010)

Buna ek olarak, Toronto’da yapılan bir çalışmaya göre, sembolik anlam taşıyan bitkilerin farklı etnik grupların mekânsal algılarına etki ettiği belirtilmektedir. Örneğin, Portekiz ve İtalyan kökenli göçmenlerin komşuları ile olan ilişkilerini korumak ve iyi görüş sağlamak için kısa boylu ağaçları tercih ettikleri, Anglosakson (İngiltere) kökenli göçmenlerin gizliliklerini korumak için uzun yapraklı ağaçları tercih ettikleri tespit edilmiştir (Sills, 2010). Çinli göçmenler ise bahçelerinin önünde yer alan ağaçların kötü şans getirdiğine inanmaktadırlar (Sills, 2010). Yapılan çalışmalara göre, park ve bahçeler göçmenlerin yaşamında aile ve arkadaş ilişkilerinin sürdürülebilirliğini sağlayan, sosyal ilişkiler inşa eden, dini inançları yansıtan, geçmiş anıları hatırlatan, eski yaşadıkları yer ile duygusal bağlar kurulmasına olanak tanıyan alanlar olarak görülmektedir. Farklı etnik grupların kentsel açık yeşil alanlarda kendilerini kentin bir parçası olarak görmeleri sembolik etkileşimlerin varlığı ile mümkün olmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Bu çalışma, farklı etnik kültürden insanların kentsel açık yeşil alanlara karşı olan tutumları ve davranışlarını keşfetmeyi amaçlamaktadır. Özellikle, çevresel psikolojinin bileşenlerini oluşturan davranış ve mekânsal algı üzerinden, kentsel yeşil alanların kullanımının incelenmesi ve sosyal yapıda oluşan farklılıkların kamusal alanlar ile etkileşiminin değerlendirilmesi bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Makale kapsamında, göçmenlerin kentsel yeşil alanlar üzerindeki davranışlarını (rekreasyonel etkinlikler, mekânsal nitelikler) ve mekânsal algılarını (güvenlik algısı, sembolik etkileşimler) etkileyen faktörler incelenmiş ve Lanfer ve Taylor (2004), Oliveira (2011), Mazumdar ve Mazumdar (2012) tarafından yapılan temel çalışmalar üzerinden göçmenlerin kentsel yeşil alanlar üzerindeki davranış ve tutumlarındaki değişkenler tespit edilmiştir.

Kentsel açık yeşil alanların kullanımları çoğunlukla bireysel bir davranış olarak değil, sosyal bir davranış olarak ele alındığı görülmektedir, bu da kamusal alanın oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Gökgür (2017), kamusal alanların kullanıcılara farklı deneyim ve iletişim ortamları sunan nadir mekânlardan biri olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, kentsel açık yeşil alanların toplumun her kesimine hitap ettiği, cinsiyete dayalı bir ayrım olmadığı ve her ırktan insanın rahatça kullanabildiği, erişilebildiği biçimde tasarlanması ve yönetilmesi gerekmektedir. Literatür üzerinden yapılan incelemeler, farklı ülkelerden göç eden etnik grupların, çoğunlukla açık kamusal alanlarda sosyal dışlanmaya maruz kaldığı, bu yüzden yeterli ölçüde bu mekânları kullanamadıkları veya grup halinde bu mekânlarda vakit geçirdikleri saptanmıştır. Bu da insanların mekânsal algılarına ve davranış biçimlerine yansımaktadır. Bu alanlarda, çevresel kalitenin artırılması için toplumsal çeşitliğin göz önünde bulundurulması, insanların aidiyet duygularının güçlendirilmesi ve buna yönelik tasarımların gerçekleştirilmesi önemlidir. Aynı zamanda, kent parklarında eşitliği sağlamak için olanaklar yeterli olmalıdır. (Gobster, 2002). Park yöneticilerinin olanakların niteliğini ve kalitesini gözden geçirmeleri, bu durumu çevresel eşitliğin bir parçası olarak görmeleri gereklidir.

Bu bağlamda, farklı kültürel grupların kent parklarını nasıl kullandıklarını anlamak kentsel yeşil alanların tasarlanması ve yönetilmesi için önemlidir (Johnson ve Shimada, 2003). Gelecekte farklı etnik kökenden insanların toplumsallaşmasını öngören, geleneksel izlerin taşınmasına yardımcı olacak ve insanların doğa ile bütünleşmesine olanak tanıyacak kentsel yeşil alanların planlanması gerekmektedir. Özellikle, yapılar arasında oluşturulan açık kamusal alanlar, kullanıcıların yaşamı için gerekli olan kolektif etkinlikleri kapsayacak biçimde tasarlanmalı, toplumsal çeşitlilik göz ardı edilmeden farklı sosyal yapılar ve kamusal mekânlar arasında uyumlu bir ilişki yaratılmalıdır. Kentsel yeşil alanlarda göçmenlerin ilgisini çekecek su elemanlarına önem verilmeli, peyzaj tasarımlarında sosyalleşmek ve rekreasyonel aktiviteleri gerçekleştirmek için herkesin kullanımına açık alanlar tasarlanmalıdır.

Bu çalışmanın bir sonraki aşaması olarak, farklı etnik grupların kamusal alan kullanımına ilişkin bir saha çalışması öngörülebilir. Özellikle, göçmenler tarafından sıklıkla kullanılan kent parkları seçilerek, kamusal alan ve göçmenler arasındaki ilişkinin yanı sıra, göçmenlerin içinde yaşadığı fiziksel çevrenin, mekânsal karakteristiklerine bağlı olarak kamusal mekân algısını ve alan kullanımını ne yönde değiştirdiği, konu ile ilgili bir anket çalışmasının hazırlanması, bilişsel haritalama ve görsel algıya dayalı yöntemler kullanılarak tespit edilebilir. Yöntem çerçevesinde, mekânsal algı ve davranışların ölçülmesine yönelik parametreler kullanılarak değerlendirmelerin yapılması, toplumu oluşturan farklı bireylerin uyum içinde yaşamasına ve kullanıcıların eşit koşullarda bir araya gelmesine yardımcı olacak, diğer yönden kentsel peyzaj tasarımı ve planlanma çalışmalarında toplumsal çeşitliliğin göz önünde bulundurulmasına olanak tanıyacaktır.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

KAYNAKÇA

- Angotti, T. (2013). *The new country of the metropolis: urban enclaves and orientalism*. New York: Routledge.
- Anonim. (2020). *Superkilen*. AKDN: <https://www.akdn.org/architecture/project/superkilen>.
- Arendt, H. (2003). *İnsanlık Durumu*. (B. S. Şener, Çev.) İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Benn, S., ve Gaus, G. (1983). *Public and Private in Social Life*. London: Croom Helm.
- Berry, J. (1981). Cultural Ecology and Individual Behaviour. I. Altman, A. Rapoport, & J. Wohlwill içinde, *Human Behavior and Environment: Advances in Theory and Research*, Plenum Press, 4; 83-104.
- Bilgiç, B. (2016). *Superkilen*. Arkitera: <https://www.arkitera.com/proje/superkilen/> adresinden alındı.
- Brenke, G., ve Carolina, A. (2019). An Analysis of Six Workshops Participants' Reflections on Their Embodied Experience in Two Urban Linear Parks: Superkilen and Parque Madrid Rio. Master Thesis. Erasmus Mundus Course in Urban Studies.
- Byrne, D., Cadzow, A., ve Goodall, H. (2013). Place-making in national parks, Ways that Australians of Arabic and Vietnamese background perceive and use the parklands along the Georges River NSW Sydney, Australia. *Office of Environment and Heritage*, 59-61.
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T., ve Tiesdell, S. (2003). *Public Places-Urban Spaces: The Dimensions of Urban Design*. Oxford: Architectural Press.
- Carr, D., ve Williams, D. (1993). Understanding the role of ethnicity in outdoor recreation experiences. *Journal of Leisure Research*, 25(1), 22-38.
- Chicago Park District. (1989). *Narrative of the Lakefront users study data*. Chicago: Chicago Park District.
- Çelik, F. (2018). Kentsel Yeşil Alanlarda Güvenlik. *İdealkent*, 9(23), 58-94, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/459335> (Erişim Tarihi: 01.06.2021).
- Derose, K., Han, B., Williamson, S., ve Cohen, D. (2015). Racial-Ethnic Variation in Park Use and Physical Activity in the City of Los Angeles. *Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 92(6), 1011-1023.

- Erdönmez, E. (2005). Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplumsal İlişkileri Yapılandırmadaki Rolü, Büyükdere-Levent-Maslak Aksı. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Erdönmez, E. (2014). *Kamusal Alan ve Toplum* (İlbey Matbaa b.). İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları.
- Erdönmez, M., ve Akı, A. (2005). Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri. *Megaron*, 1(1), 67-87.
- Erzen, J. (2015). *Üç Habitus: Yeryüzü, Kent, Yapı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Faragallah, R. N. (2018). The impact of productive open spaces on urban sustainability: The case of El Mansheya Square-Alexandria. *Alexandria Engineering Journal*, 57, 3969-3976.
- Gehl, J. (1996). *Life Between Buildings*. Copenhagen: Danish Architectural Press.
- Gobster, P. (2002). Managing urban parks for a racially and ethnically diverse clientele. *Leisure Sciences*, 143-159.
- Goffman, E. (1963). *Behavior in Public Spaces: Notes on the Social Organization of Gatherings*. New York: The Free Press.
- Gökgür, P. (2017). *Kentsel Mekânda Kamusal Alanın Yeri*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Graham, S., ve Connell, J. (2006). Nurturing relationships: the gardens of Greek and Vietnamese migrants in Marrickville, Sydney. *Australian Geographer*, 37, 375-393.
- Gündüzöz, İ. (2016). Türkiye ve Dünyada Güvenli Kent Yaklaşımı: Kentsel Güvenlik mi? Güvenli Kent mi? *Türk İdare Dergisi*(483), 335-368.
- Gür, S. (2010). Kamu Yararı Kapsamında Kamusal Alan Olarak Transfer Merkezlerinin İncelenmesi-Bağcılar Meydanı Transfer Merkezi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gürkaş, E. (2010). "Yer" Üzerine Bir Okuma Denemesi: Samatya'da "Yer-Kurma" Pratikleri. Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Habermas, J. (1991). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge and Massachusetts: MIT Press.
- Head, L., Trigger, D., ve Mulcock, J. (2005). Culture as concept and influence in environmental research and management. *Conservation and Society*, 3, 251.
- Hixson, E. (2013, Ağustos 09). *No Bull: Superkilen is the Next Generation of Parks*. Minneapolis Parks Foundation: <https://mplsparksfoundation.org/no-bull-superkilen-is-the-next-generation-of-parks-case-study/> (Erişim Tarihi: 27.03.2021).
- Jacobs, A., ve Appleyard, D. (1987). *Toward an urban design manifesto*. London and New York: American Planning Association Journal.
- Jensen, N. (2016, Ağustos). *Superkilen: A Space for a Hyper-diverse Neighborhood*. Thuismakers Collectief: <https://www.thuismakerscollectief.nl/wp-content/uploads/2016/08/superkilen.pdf> (Erişim Tarihi: 24.03.2021).
- Johnson, M., ve Shimada, L. (2003). Urban forestry in a multi-cultural society. *Journal of Arboriculture*, 30, 185-192.
- Kaplan, Ç. (2020, Eylül 07). *Yarım mil uzunluğundaki kamusal park: Superkilen*. Arkitekt: <https://www.gzt.com/arkitekt/yarim-mil-uzunlugundaki-kamusal-park-superkilen-3546956> (Erişim Tarihi: 25.01.2021).

Kaplan, R., ve Kaplan, S. (1989). *The Experience of Nature: A Psychological Perspective*. New York: Cambridge University Press.

Kaplan, R., ve Talbot, J. (1988). Ethnicity and preference for natural settings: A review and recent findings. *Landscape and Urban Planning*, 15, 107-117.

Lanfer, A., ve Taylor, M. (2004). *Immigrant Engagement in Public Open Space: Strategies for the New Boston*. Boston: Barr Foundation.

Lanfer, A., ve Taylor, M. (2005). *Immigrant Engagement in Public Open Space: Strategies for the New Boston*. Boston, Massachusetts: Barr Foundation. <https://barrfdn.issuelab.org/resources/35867/35867.pdf> (Erişim Tarihi: 05.05.2021).

Lang, J. (1987). *Creating Architectural Theory, The Role of the Behavioral Sciences in Environmental Design*. New York: Van Nostrand Reinhold Int. Ltd.

Logan, J., Zhang, W., ve Alba, R. (2002). Immigrant enclaves and ethnic communities in New York and Los Angeles. *American Sociological Review*, 67(2), 299-322.

Loukaitou-Sideris, A. (1995). Urban Form and Social Context: Cultural Differentiation in the Uses of Urban Parks. *Journal of Planning Education and Research*, 14, 89-102.

Low, S., Taplin, D., ve Scheld, S. (2005). *Rethinking Urban Parks: Public Space and Cultural Diversity*. University of Texas Press.

Madanipour, A. (2007). Social Exclusion and Space. *The City Reader*, Routledge, 158-165.

Mazumdar, S., ve Mazumdar, S. (2012). Immigrant home gardens: Places of religion, culture, ecology, and family. *Landscape and Urban Planning*, 105, 258-265.

Mitchell, D. (1992). Iconography and locational conflict from underside: Free speech, People's Park and the politics of homelessness in Berkeley. *Political Geography*, 11, 152-169.

Mumford, L. (1940). *The Culture of Cities*. London: Secker and Warburg.

Oliveira, E. S. (2011). *Immigrants and Public Open Spaces*. Doctorate Thesis, The University of Edinburgh, (Erişim Tarihi: 31.05.2021).

Otaner, F., ve Keskin, A. (2005). Kentsel geliştirmede kamusal alanların kullanımı. *İTÜ Dergisi/A*, 4(1), 107-114.

Özdemir, A. (2007). Katılımcı Kent Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü. *Planlama*, 1, 37-43.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

Özgüner, H. (2004). Doğal Peyzajın İnsanların Psikolojik ve Fiziksel Sağlığı Üzerine Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(2), 97-107.

Özgüner, H. (2011). Cultural Differences in Attitude towards Urban Parks and Green Spaces. *Landscape Research*, 36(5), 599-620.

Özservet, Y. (2015). Modern Göçebeler Olarak Göçmenler, Mekân ve Şehre Uyum. *Sosyoloji Divanı*, 3(6), 41-54.

Page, S., Nielsen, K., ve Goodenough, R. (1994). Managing urban parks: user perspectives and local leisure needs in the 1990's. *The Service Industries Journal*, 14, 216-237.

Parrillo, V. (1994). *Strangers to the these shores*. New York: Macmillan Publishing Co.

Rapoport, A. (1977). *Human Aspects of Urban Form, Perception of Environmental Quality*. Oxford: Pergamon Press.

- Rapoport, A. (2004). *Kültür Mimarlık Tasarım*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
- Ravenscroft, N., ve Markwell, S. (2000). Ethnicity and the integration and exclusion of young people through urban park and recreation provision. *Managing Leisure*, 5(3), 135-150.
- Sasidharan, V. (2004). Ethnicity and Urban Parks Use: A Cross-Cultural Examination of Recreation Characteristics Among Six Population Subgroups. *Proceedings of the Fourth Social Aspects and Recreation Research Symposium*, 10-16, California: San Francisco State University.
- Savran, S., ve Sat, N. A. (2019). Ankara'da Suriyeli Göçmenlerin Yer Seçimi Tercihlerinin İncelenmesi ve Bir Etnik Kentsel Adacık Örneği Olarak Önder, Ulubey, Alemdağ Mahalleleri. *Ankara Araştırmalı Dergisi*, 7(2), 283-302.
- Seeland, K., Dübendorfer, S., ve Hansmann, R. (2009). Making friends in Zurich's urban forests and parks: The role of public green space for social inclusion of youth from different cultures. *Forest Policy and Economics*, 11, 10-17.
- Shafer, S., ve Floyd, M. (1997). *Demonstrating community values of urban forests relative to their form and function*. 1997 Research and Technology Development Project, National Urban and Community Forestry Advisory Council Challenge Cost-Share Program.
- Sills, V. (2010). *Places for the Spirit: Traditional African American Gardens*. Trinity University Press.
- Stanfield, E., ve Riemsdijk, M. v. (2019). Creating public space, creating 'the public': immigration politics and representation in two Copenhagen parks. *Urban Geography*, 1356-1374.
- Temel, D., ve Kahraman, Z. (2019). Göçmen Mahallelerde Konut Dış Mekânında Uyarılma: "Küçük Halep", Önder Mahallesi, Ankara Örneği. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 415-431.
- Thomas, M., ve Wales, N. (2002). *A Multicultural landscape: National Parks and the Macedonian experience*. Migration Heritage Centre.
- Thompson, C. (2002). Urban Open Spaces in the 21st Century. *Landscape and Urban Planning*, 68, 59-72.
- Trancik, R. (1986). *Three Theories of Urban Spatial Design Finding Lost Spaces*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Ulrich, R. (1993). Biophilia, biohobia, and natural landscapes. S. Kellert, & E. Wilson içinde, *The Biophilia Hypothesis* (s. 73-137). Washington DC: Island Press.
- Uzgören, G., ve Erdönmez, M. (2017). Kamusal Açık Alanlarda Mekân Kalitesi ve Kentsel Mekân Aktiviteleri İlişkisi Üzerine Karşılaştırılmalı Bir İnceleme. *Megaron*, 12(1), 41-56.
- Weber, M. (2000). *Şehir Modern Kentin Oluşumu*. (M. Ceylan, Çev.) İstanbul: Bakış Yayınları.
- Yang, B., ve Kaplan, R. (1990). The perception of landscape style: a cross-cultural comparison. *Landscape and Urban Planning*, 19(3), 251-262.
- Yazdani, N., ve Lozanovska, M. (2014). Representation of Multiculturalism in Urban Green Spaces: A Review of Immigrants' experiences in Australia. *Landscapes and ecologies of urban and planning history*, 851-864.
- Zube, E., ve Pitt, D. (1981). Cross-Cultural Perceptions of Scenic and Heritage Landscapes. *Landscape Planning*, 8(1), 69-87.
- Zukin, S. (1995). *The Cultures of Cities*. Massachusetts: Blackwell Publishers.